С(Аз)2
Кир. М.31

Тофиг Маһмуд

Гызымын суаллары

ТОФИГ МӘҲМУД

c(A3)2
Кит. п.31

ГЫЗЫМЫН СУАЛЛАРЫ

Филолоҝија Кітабхана Азәрб. Дөвләт Университети
Инв. № 31313

КӘНЧЛИК
БАКЫ
1973

Мәчбури истифадә

Кичик јашлы мәктәблиләр үчүн

7—6—2
162—73 J

ШЕ'РЛӘР

ҺЕЈКӘЛ

Бир һејкәл вар—
дағ гүдрәтли,
Бөјүк, уча, әзәмәтли...
Елә садә
Бир көркәмлә дајанмышдыр,
Онун әли
Үфүгләрә,
шәфәгләрә
узанмышдыр.
Бу һејкәлин әтрафында
Гачан, күлән
чох ушаг вар,
Әлләриндә күл-чичәк вар,
Әлләриндә ојунчаг вар.
Һәр јан шәфәг,
нәғмә, күлүш,
Гызыл күнәш, сакит һава...
Кичик бир гыз,
О һејкәлә бахыб дејир:
— Ленин баба,
Ленин баба!

АЗӘРБАЈЧАН ТОРПАҒЫНДА

Азәрбаjчан—Одлар jурду,
Гәһрәманлар,
Сәнәткарлар вәтәнидир,
Гара гызыл мәскәнидир.
Улдуз-улдуз чичәкләр вар
Һәр чөлүндә,
һәр дағында.
Әфсанәви,
Көзәл шәһәр учалыбдыр
Хәзәринин гучағында.
Мәктәблиjәм,
«Ана» сөзү, «Вәтән» сөзү
Jазылмышдыр
Дәфтәримин варағында.
Чичәкләниб доғма диjар,
Тәзә-тәзә кәндләр дүшүб
Аразла Күр гырағында.
О күчләниб, гүдрәтләниб,
Ады дүшүб дилдән-дилә,
шөһрәтләниб.
Таныjырлар бу күн ону
Дүнjанын һәр бучағында.
Азад,
хошбәхт бөjүjүрәм
Азәрбаjчан торпағында!

НӘҒМӘ

Мүәллиминдән Мәсмә
Өјрәнди тәзә нәғмә.
О севинә-севинә,
Гајыдыб евләринә
Чағырды Јасәмәни,
Өјрәтди бу нәғмәни;
Јасәмән дә Сүсәнә,
Сүсән исә Һәсәнә.
Һәсән дә гардашына,
Гардашы јолдашына.
Јолдашы Е'тибара,
Е'тибар Јадикара,
Јадикар да Илгара.
О нәғмә дүшүб дилә
Јетишди Афәткилә.
Ону Афәт өјрәнди,
Бүтүн һәјәт өјрәнди.

Бир истираһәт күнү
Јығышараг гыз, оғлан.
Охудулар нәғмәни
Һәјәтдә бир ағыздан!

ГЫЗЛАР ВӘ УЛДУЗЛАР

Күчәмизин гызлары
Сейр едир улдузлары:
— Бах, о улдуз мәнимдир,
— Јох, јох, Јасәмәниндир!
— Мәнимки дағ башында,
Лап үфүгүн гашында.
— Мәним улдузум чичәк,
Һамысындан да гәшәнк...
Бу сөһбәт нә јарашыр
Бапбалача гызлара!
Улдуз олуб гарышыр
Онлар да улдузлара.

АЛМА БАҒЫ

Ƀаһар чағы,
Алма бағы
Ағ дон кејир.
— Кәл, кәл—дејир.
Башдан-баша,
Бир тамаша.
Сүд кими ағ,
Шәффаф, парлаг!
Будагларда,
Јарпагларда
Елә бил ки
Гар данәси
Донуб галыб.
Кәпәнәкләр
Гонуб галыб.

Ағ дәниздир
Алма бағы.
Чичәкләрдән
Рәнк алачаг
Көј гуршағы.
Сәһәр чағы,
Ахшам чағы
Әтир сачыр
Алма бағы!

Ачылыбдыр
Көр нә гәдәр
Ағ парашүт,
Һәр бир ағач
Топа булуд,
Топа булуд!
О булудлар
Учачагдыр,
Бағ јамјашыл
Галачагдыр.
Ағ ишыгдыр
Алма бағы,
Тәбиәтә
Јарашыгдыр
Алма бағы!

Тофиг Мәһмуд

Гызымын суаллары

Кәнчлик
Бакы
1973

Кичик јашлы мәктәблиләр үчүн

7–6–2
162–73 J

ШЕ'РЛӘР

ҺЕЈКӘЛ

Бир һејкәл вар—
дағ гүдрәтли,
Бөјүк, уча, әзәмәтли...
Елә садә
Бир көркәмлә дајанмышдыр,
Онун әли
Үфүгләрә,
шәфәгләрә
узанмышдыр.
Бу һејкәлин әтрафында
Гачан, күлән
чох ушаг вар,
Әлләриндә күл-чичәк вар,
Әлләриндә ојунчаг вар.
Һәр јан шәфәг,
нәғмә, күлүш,
Гызыл күнәш, сакит һава...
Кичик бир гыз,
О һејкәлә бахыб дејир:
— Ленин баба,
Ленин баба!

АЗӘРБАЈЧАН ТОРПАҒЫНДА

Азәрбаjчан—Одлар jурду,
Гәһрәманлар,
Сәнәткарлар вәтәнидир,
Гара гызыл мәскәнидир.
Улдуз-улдуз чичәкләр вар
Һәр чөлүндә,
һәр дағында.
Әфсанәви,
Көзәл шәһәр уҷалыбдыр
Хәзәринин гуҷағында.
Мәктәблиjәм,
«Ана» сөзү, «Вәтән» сөзү
Jазылмышдыр
Дәфтәримин варағында.
Чичәкләниб доғма диjар,
Тәзә-тәзә кәндләр дүшүб
Аразла Күр гырағында.
О күҷләниб, гүдрәтләниб,
Ады дүшүб дилдән-дилә,
шөһрәтләниб.
Таныjырлар бу күн ону
Дүнjанын һәр буҷағында.
Азад,
хошбәхт бөjүjүрәм
Азәрбаjчан торпағында!

НӘҒМӘ

Мүәллиминдән Мәсмә
Өјрәнди тәзә нәғмә.
О севинә-севинә,
Гајыдыб евләринә
Чағырды Јасәмәни,
Өјрәтди бу нәғмәни;
Јасәмән дә Сүсәнә,
Сүсән исә Һәсәнә.
Һәсән дә гардашына,
Гардашы јолдашына.
Јолдашы Е'тибара,
Е'тибар Јадикара,
Јадикар да Илгара.
О нәғмә дүшүб дилә
Јетишди Афәткилә.
Ону Афәт өјрәнди,
Бүтүн һәјәт өјрәнди.

Бир истираһәт күнү
Јығышараг гыз, оғлан.
Охудулар нәғмәни
Һәјәтдә бир ағыздан!

ГЫЗЛАР ВӘ УЛДУЗЛАР

Күчәмизин гызлары
Сејр едир улдузлары:
— Бах, о улдуз мәнимдир,
— Јох, јох, Јасәмәниндир!
— Мәнимки дағ башында,
Лап үфүгүн гашында.
— Мәним улдузум чичәк,
Һамысындан да гәшәнк...
Бу сөһбәт нә јарашыр
Бапбалаҹа гызлара!
Улдуз олуб гарышыр
Онлар да улдузлара.

АЛМА БАҒЫ

Баһар чағы,
Алма бағы
Аҕ дон кејир.
— Кәл, кәл—дејир.
Башдан-баша,
Бир тамаша.
Сүд кими аҕ,
Шәффаф, парлаг!
Будагларда,
Јарпагларда
Елә бил ки
Гар данәси
Донуб галыб.
Кәпәнәкләр
Гонуб галыб.

Аҕ дәниздир
Алма бағы.
Чичәкләрдән
Рәнк алачаг
Көј гуршағы.
Сәһәр чағы,
Ахшам чағы
Әтир сачыр
Алма бағы!

Ачылыбдыр
Көр нә гәдәр
Ағ парашүт,
Һәр бир ағач
Топа булуд,
Топа булуд!
О булудлар
Учачагдыр,
Бағ јамјашыл
Галачагдыр.
Ағ ишыгдыр
Алма бағы,
Тәбиәтә
Јарашыгдыр
Алма бағы!

ӘЛИФБА БАЈРАМЫ

Мәктәб... Кениш бир салон,
Бәзәкли, нурлу сәһнә.
Отуруб ата, ана,
Отуруб баба, нәнә.
Јенә кәлди гонаглар,
Һамы долду салона.
Бу күн бајрамдыр, бајрам—
«Әлифба» чатыб сона.
Мүәллим тәбрик етди
Мећрибан гонаглары,
Бағрына басыб өпдү
О бир-бир ушаглары.
Һәр шакирдин әлиндә
Бөјүдүлмүш һәрф вар,
Севинчдән јерә-көјә
Сығмыр кичик ушаглар.
Нәғмәләр дејә-дејә
Гызлар галхды сәһнәјә.
Бири чичәк кимидир,
Ағ кәпәнәк кимидир.
Рәгс едиб фырланды о,
Сәһнәдә доланды о.
Шәнлик хејли узанды,
Күлдү, севинди һамы.
Көзәл кечди, хош кечди
Бу «Әлифба бајрамы!»

ГЫЗЫМЫН СУАЛЛАРЫ

Данышыр, һej данышыр,
Сакит дајанмыр гызым.
О гәдәр суал верир,
Анчаг усанмыр гызым.

— Нечә олур ки, һәр күн
Сәһәр-сәһәр чыхыр күн.
О гәдәр ишыг салыр,
Ишығы һардан алыр?!
Бәс нечә долу-долу
Јағыр јағыш, гар, долу?!
Нијә думан ағ олур,
Ај бә'зән ораг олур?!
Көјләрдә нә партлајыр,
Шимшәк нечә парлајыр?!
Һардан ахыб кәлир чај,
Һарда, нечә битир чај?!
Һамы јатанда кечә
Нәһәнк фил јатыр нечә?!
Нечә јатыр шир, бәбир,
Мәнә сөјлә бирбәбир.

Ганад ачыб учдугча
Гызымын хәјаллары,
Данышыр, һej данышыр,
Түкәнмир суаллары.

ГАЗЛАР

Чәмәнә бах,
Шәфәг дүшүр күлләр үстә.
Газлар кәлир
дәстә-дәстә.
Ајаглары
Санки әнчир јарпаглары.
Димдикләри сапсарыдыр,
Ағ түкләри
Бир јумағын сапларыдыр.
Узаглара кедир онлар,
Сых отлугда итир онлар.
Бә'зиләри јејиб оту,
дојуб јатыр,
Башларыны
Түкләринин арасына
гојуб јатыр.
Горхутсаныз бу газлары,
Узаначаг
боғазлары.
Гаггылдаша-гаггылдаша
Сәс салачаг
даға-даша.
Кәлди гызлар,
Һүркдү газлар,
Ганадыны ача-ача,

Гача-гача,
Архлар үстдән уча-уча
Дөнүб селә,
јелә газлар,
Долушдулар көлә газлар!

ДУМАН КӘЛДИ

Аша-аша, даша-даша
Думан кәлди,
Сүрүнәрәк дүз үстүмә
Јаман кәлди.
Мән бахырам. Көјүн једди
Гаты думан.
Ахыб кәлир галын думан,
Гаты думан.
Гачыб кетдим итирмәдән
Бир анымы,
Ахыб-ахыб тутду мәним
Дөрд јанымы.
Дајанмадан илдырымтәк
Јенә гачдым.
Думан кәлди, јенә ондан
Узаглашдым.
Санки миниб ағ кәһәри
Чапды думан.
Јүјүрсәм дә, кәлиб мәнә
Чатды думан.

ХӘТКЕШ ҺАНЫ?!

— Хәткеш һаны?!
Ахтарырлар һәр бир јаны.
Китабларын арасына,
Дәфтәрләрин арасына
Һәсән бахыб, Томрис бахыб,
Хәткеш санки јоха чыхыб.
Сүсән исә дуруб бахыр,
Бир кәнардан,
Көзләрини
Чәкә билмир ушаглардан.
Ахтарырлар һәр буҷағы,
Башдан-баша бу отағы.
— Хәткеш һаны?!
Ахтарырлар
Бу отагда һәр бир јаны,
— Ај гыз, Сүсән,
Ахтармырсан, сөјлә нијә?!
Нә бахырсан
Көзләрини дөјә-дөјә?
Сакит-сакит
Елә бахыр бајагдан гыз,
Сонра чыхыр
Јаваш-јаваш отагдан гыз.
— Хәткеш һаны?!

Ахтарырлар һәр бир јаны.
Һәсән дејир:
— Нә мәндәдир, нә сәндәдир,
Демәк, хәткеш Сүсәндәдир!

БАЛАЧА БИР ОТАГДА...

Бир аjдыр гардашымын
Көрмәjирәм үзүнү.
Бир аjдыр ешитмирәм
Сөһбәтини, сөзүнү.
Бибим ону өзүjлә
Апарыбдыр Көj көлә.
Анама деjирәм ки,
Аj ана чан, зәнк елә.
Мән онунла данышым,
Мән бибимлә данышым.
Көрүм нечә кечирир
Күнләрини гардашым?
Анам деjир: — Аj гызым,
Тәзә бир телефон вар.
Бир-бирини һәм көрүр,
Һәм данышыр адамлар.

Кичик, ишыглы отаг...
Стол, кресло, диван.
Телевизора охшар
Jан-jана ики екран.
Мән анамла jанашы
Диванда отурурам.
Әлими столдакы
Телефона вурурам.

ӘЛИФБА БАЈРАМЫ

Мәктәб... Кениш бир салон,
Бәзәкли, нурлу сәһнә.
Отуруб ата, ана,
Отуруб баба, нәнә.
Јенә кәлди гонаглар,
Һамы долду салона.
Бу күн бајрамдыр, бајрам—
«Әлифба» чатыб сона.
Мүәллим тәбрик етди
Меһрибан гонаглары,
Бағрына басыб өпдү
О бир-бир ушаглары.
Һәр шакирдин әлиндә
Бөјүдүлмүш һәрф вар,
Севинчдән јерә-көјә
Сығмыр кичик ушаглар.
Нәғмәләр дејә-дејә
Гызлар галхды сәһнәјә.
Бири чичәк кимидир,
Ағ кәпәнәк кимидир.
Рәгс едиб фырланды о,
Сәһнәдә доланды о.
Шәнлик хејли узанды,
Күлдү, севинди һамы.
Көзәл кечди, хош кечди
Бу «Әлифба бајрамы!»

ГЫЗЫМЫН СУАЛЛАРЫ

Данышыр, һej данышыр,
Сакит дајанмыр гызым.
О гәдәр суал верир,
Анҷаг усанмыр гызым.

— Неҷә олур ки, һәр күн
Сәһәр-сәһәр чыхыр күн.
О гәдәр ишыг салыр,
Ишығы һардан алыр?!
Бәс нечә долу-долу
Јағыр јағыш, гар, долу?!
Нијә думан ағ олур,
Ај бә'зән ораг олур?!
Көјләрдә нә партлајыр,
Шимшәк неҷә парлајыр?!
Һардан ахыб кәлир чај,
Һарда, неҷә битир чај?!
Һамы јатанда кеҷә
Нәһәнк фил јатыр нечә?!
Неҷә јатыр шир, бәбир,
Мәнә сөјлә бирбәбир.

Ганад ачыб учдугҷа
Гызымын хәјаллары,
Данышыр, һej данышыр,
Түкәнмир суаллары.

ГАЗЛАР

Чәмәнә бах,
Шәфәг дүшүр күлләр үстә.
Газлар кәлир
дәстә-дәстә.

Ајаглары
Санки әнчир јарпаглары.
Димдикләри сапсарыдыр,
Ағ түкләри
Бир јумағын сапларыдыр.
Узаглара кедир онлар,
Сых отлугда итир онлар.
Бә'зиләри јејиб оту,
дојуб јатыр,
Башларыны
Түкләринин арасына
гојуб јатыр.
Горхутсаныз бу газлары,
Узаначаг
боғазлары.
Гаггылдаша-гаггылдаша
Сәс салачаг
даға-даша.
Кәлди гызлар,
Һүркдү газлар,
Ганадыны ача-ача,

Гача-гача,
Архлар үстдән уча-уча
Дөнүб селә,
јелә газлар,
Долушдулар көлә газлар!

ДУМАН КӘЛДИ

Аша-аша, даша-даша
Думан кәлди,
Сүрүнәрәк дүз үстүмә
Јаман кәлди.
Мән бахырам. Көјүн једди
Гаты думан.
Ахыб кәлир галын думан,
Гаты думан.
Гачыб кетдим итирмәдән
Бир анымы,
Ахыб-ахыб тутду мәним
Дөрд јанымы.
Дајанмадан илдырымтәк
Јенә гачдым.
Думан кәлди, јенә ондан
Узаглашдым.
Санки миниб ағ кәһәри
Чапды думан.
Јүјүрсәм дә, кәлиб мәнә
Чатды думан.

ХӘТКЕШ ҺАНЫ?!

— Хәткеш һаны?!
Ахтарырлар һәр бир јаны.
Китабларын арасына,
Дәфтәрләрин арасына
Һәсән бахыб, Томрис бахыб,
Хәткеш санки јоха чыхыб.
Сүсән исә дуруб бахыр,
Бир кәнардан,
Көзләрини
Чәкә билмир ушаглардан.
Ахтарырлар һәр бучағы,
Башдан-баша бу отағы.
— Хәткеш һаны?!
Ахтарырлар
Бу отагда һәр бир јаны,
— Ај гыз, Сүсән,
Ахтармырсан, сөјлә нијә?!
Нә бахырсан
Көзләрини дөјә-дөјә?
Сакит-сакит
Елә бахыр бајагдан гыз,
Сонра чыхыр
Јаваш-јаваш отагдан гыз.
— Хәткеш һаны?!

Ахтарырлар һәр бир јаны.
Һәсән дејир:
— Нә мәндәдир, нә сәндәдир,
Демәк, хәткеш Сүсәндәдир!

БАЛАЧА БИР ОТАГДА...

Бир ајдыр гардашымын
Көрмәјирәм үзүнү.
Бир ајдыр ешитмирәм
Сөһбәтини, сөзүнү.
Бибим ону өзүјлә
Апарыбдыр Көј көлә.
Анама дејирәм ки,
Ај ана чан, зәнк елә.
Мән онунла данышым,
Мән бибимлә данышым.
Көрүм нечә кечирир
Күнләрини гардашым?
Анам дејир: — Ај гызым,
Тәзә бир телефон вар.
Бир-бирини һәм көрүр,
Һәм данышыр адамлар.

Кичик, ишыглы отаг...
Стол, кресло, диван.
Телевизора охшар
Јан-јана ики екран.
Мән анамла јанашы
Диванда отурурам.
Әлими столдакы
Телефона вурурам.

Анам дејир:—Динч дајан.
Зәнк чалыныр бу заман,
Көтүрүрәм дәстәји.
Сәбирлә көзләјирәм.
Ахы нә гәдәр дөзүм?!
— Алло, алло,—дејирәм,
Нә бир сәда, нә бир сәс,
Чаваб вермәјир һеч кәс...

Елә бу анда,
Кичик екранда
Ишыглар јанып,
Шәкил чанланыр.
— Ана, ај ана,
Бир бах екрана.
Гардашымы көрүрәм,
Она салам верирәм.
Арамызда дағлар вар,
Чөлләр, дүзләр, бағлар вар.
Нә олсун ки, гардашым
Бакыдан узагдадыр.
Анчаг инди мәнимлә
Санки бир отагдадыр.
Дајанмышыг үз-үзә,
Биз бахырыг көз-көзә.
Дејирәм ки, ај Гәни,
Сән дә көрүрсән мәни?!
Орда да вардыр диван?!
— Һә—дејиб күлүр оғлан.
О галдырыр әлини,
Сығаллајыр телини.
Кah отурур, кah дурур,
Кah да мәнә көз вурур.

Фирдоусбәј Көчәрли адына
Азәрб. Дөвләт Нәшријјаты
Китабханасы
Инв. № 31313

Бирдән итир гардашым,
Сонра көрүнүр јенә.
— Ијлә,—дејә узадыр
Бир дәстә чичәк мәнә.
Екранда олдуғуну
О бир анлыг унудур.
Күлүрәм сөзүнә мән,
Ону да күлмәк тутур.
Дејир:—Кәзиб һәр јери,
Дәрмишәм бу күлләри
Көј көлүн кәнарындан,
Һачыкәнд јолларындан,
Күлләр елә чохду ки,
Тутур тамам екраны.
Ешитсәм дә сәсини,
Мән көрмүрәм оғланы.
Екран бирдән дәјишир,
Инди бибим көрүнүр.
Елә севинирәм ки,
Үрәјим даға дөнүр.

Јашаса да гардашым
Инди чох-чох узагда,
Көрүшдүм онунла мән
Балача бир отагда.

ГӘРИБӘ ЧӘПИШ

Бир дәстә от дәрмишәм,
Чәпишимә вермишәм.
О бахмајыр јемәјә,
Елә мајаллаг ашыр.
Сонра да отламаға
Даға-даша дырмашыр.

БАҒБАН

Чох севирәм саһили,
Мән—саһилин саһиби.
Бурда күлләр әкән мән,
Гајғысыны чәкән мән.
Саһилдә сәһәр-ахшам
Кәзир нә гәдәр адам.
Һамы јанымдан өтүр,
Һеч бири мәни көрмүр.
Ејби јох, анчаг онлар
Күлләримиі көрүрләр.
Күлләримиі көрәнләр
Әлләримиі көрүрләр.

ГУЛАМ ҺАГГЫНДА ШЕ'РЛӘР

Гулам гонаг кедәндә

Гонаг кедәндә Гулам,
Тамам дәјишир, тамам.
Һејва көрсә һејваны,
Һалва көрсә һалваны,
Көрсә алма, килас, нар,
Армуд, әзкил, киләнар
Дәрһал истәјәр Гулам,
— Тез верин—дејәр Гулам.
Алыб елә јејәр о,
— Јенә верин!—дејәр о.

Инанмасаныз мәнә.
Сиз кедин евләринә.
Алмасы вар Гуламын,
Киласы вар Гуламын,
Һејвасы вар Гуламын,
Һалвасы вар Гуламын.
Анчаг евдә нә јејәр,
Нә дә ки,—верин,—дејәр.

Гонаг кедәндә Гулам,
Тамам дәјишир тамам.

Довшан көрсә довшаны,
Машын көрсә машыны,
Дәфтәр көрсә дәфтәри,
Кәмәр көрсә кәмәри
Ушаглардан алар о,
Күj-мә'рәкә салар о.
Кетмәjиб дejәр Гулам:
— Кәрәк бу евдә галам.

Инанмасаныз мәнә,
Сиз кәлин евләринә.
Кәмәри вар Гуламын,
Дәфтәри вар Гуламын.
Довшаны вар Гуламын,
Машыны вар Гуламын.
Анчаг евдә ojнамаз,
Һеч бирилә дост олмаз.

О, евдә шоколады,
Әзди, сыхды, корлады.
Гонаг кедәндә анчаг
Чәлд бешини көтүрдү.
Әлиндә бәрк тутараг
Бирчә-бирчә өтүрдү.

Гонаг кедәндә Гулам,
Тамам дәjишир тамам!

Гуламкилә гонаг кәлир

Гуламкилә гонаг кәлир,
Көр, нә гәдәр ушаг кәлир.
Кәлир Идрис,
Кәлир Томрис,
Кәлир Һәсән,
Кәлир Сүсән.
Һамысы да бир ағыздан
Дејир:—Салам!
Салам алмыр
Анчаг Гулам.
Бир тәрәфдә дуруб бахыр,
Бојнуну да буруб бахыр.
Гошуларағ ушаглара,
Бу балача гонаглара
Сакит Гулам.
Јахшы Гулам
Бирдән-бирә
Дөнүр ширә,
Олур тамам
башга адам!
Тәпик вурур боз ајыја,
Чәлд атылыр чарпајыја.
Ишә салыр гылынчлары,
Галхан едир балынчлары!

Фит чалараг
Ушаглары јарышдырыр,
Габ-гачағы,
Оjунчағы
Бир-биринә гарышдырыр!
Машын верир Томрисә о,
Довшан верир Идрисә о.
Сонра исә дава салыр,
Машыны да,
Довшаны да
Ушаглардан кери алыр.
Охлов тапыр,
Бир ат кими евдә чапыр.
Архасынча
Гача-гача
Кедир Идрис,
Кедир Томрис,
Кедир Сүсән,
Кедир Һәсән!

Гуламкилә гонаг кәлир,
Көр нә гәдәр ушаг кәлир.
Көрән кими ушаглары,
Бу балача гонаглары
Сакит Гулам, јахшы Гулам
Бирдән-бирә
Дөнүр ширә
Олур тамам,
башга адам!

Гулам чыхыр һәјәтә

Гулам чыхыр һәјәтә,
Һамы кәлир һејрәтә.

Ону көрүб Алабаш,
Чәкилир јаваш-јаваш.
Горхудан мәстан пишик,
Гачыр астадан пишик.
Баха-баха Гулама,
Дәрһал сычрајыр дама.
Гачырлар евә сары
Һәјәтин оғланлары.
Гызлар вериб сәс-сәсә,
Гачырлар бир нәфәсә.
Көрәсән, бу, нә сиррдир,
О, пәләнкдир, ја ширдир?!
Чох пис адәти вардыр,
Јаманча давакардыр!

Гулам чыхыр һәјәтә,
Һамы кәлир һејрәтә.

Әлиндә китаб тутуб,
О, дүнјаны унудуб.
Елә китабы ачыр,
Өз-өзүјлә данышыр.

Горхуб гачан Алабаш
Гајыдыр јаваш-јаваш.
Пишик чыхса да дама,
Елә бахыр Гулама.
Кәлир Гулама сары,
Һәјәтин оғланлары.
— Кәлин бахын, ушаглар,
Шәкилли китабым вар.
Оғланлара о бир-бир,
Шәкилләри көстәрир.

Гулам чыхыр һәјәтә,
Һамы кәлир һејрәтә.

Гача-гача Алабаш,
Кедир үстүнә бирбаш.
Пишик дә көрүб ону,
Булајыр гујруғуну.
Гачырлар она сары
Һәјәтин ушаглары!

ВЕЛОСИПЕД СҮРӘН ГАЗ

Бир газ,
Кефи саз
Велосипед сүрүрдү.
Нә јол,
Нә кол,
Нә дә адам көрүрдү.
Кah галхырды јамача,
Кah дәјирди ағача.
Кah чәпәри јыхырды,
Кah да јола чыхырды.
Кечирди шимшәк кими,
Од кими, күләк кими.
Бә'зән елә чашырды,
О мајаллаг ашырды.
Гышгырырды Ана газ:
— Белә сүрмәк јарамаз!

Анасынын сөзүнү
Алмајыб вечинә о,
Бәрк-бәрк сүрдү јенә о.
Кетди чох-чох узаға,
Кah чәмәнә, кah баға.
Јолда көрүб бир дәрә
Истәди ки, дөндәрә,
Бачармады:—Ај!—дејә

Јумаланды дәрәјә.
Горхуб бојнуну әјди,
Даша дәјди, нә дәјди.
Онун көзү гаралды,
Бир нечә јара алды.
Һөнкүрүб ағлады газ,
Дуранда ахсады газ.
— Велосипед бәс һаны?!
О сејр етди дөрд јаны.
Көрдү сыныб чох јери,
Сыныб ики тәкәри.
Уфулдады, зарыды,
Ајағыны сарыды.
Бахды, бахды сон кәрә,
Һәм әзилмиш тәкәрә,
Һәм дә өз ајағына,
Сәс кәлди гулағына.
Гышгырырды Ана газ:
— Белә сүрмәк јарамаз!

КҮЛӘК ӘСӘНДӘ

Күләк әсир, сулары
Далға-далға апарыр.
Тоггушдугҷа далғалар
Көпүкләниб ағарыр.
Ағ чичәкләрә бир бах,
Бахырам, јохдур сајы.
Бәлкә чимир дәниздә
Јүз-јүз, мин-мин гағајы?!

ИСТИ НӘФӘС

Бир чүчә,
Кизличә
Ајрылараг дәстәдән,
Һоппанды чәпәр үстдән.
Дүшүндү: «Кедим, кәзим,
Кәлсин узагдан сәсим».
Әтрафа баха-баха,
Кәлиб чыхды бир баға.
Сых-сых иди будаглар,
Јашыл иди јарпаглар.
Јетишмишди тут, килас,
О деди:—Јејим бир аз...
Тох олсун гарным бары,
Јерә дүшән тутлары
Бир-бир димдикләдикчә,
Севинди, күлдү чүчә.
Көрдү хејли габагда,
Ири, јашыл будагда
Отуруб арыг, кичик,
Сары рәнкли бир пишик.
Чүчә гачды, нә гачды,
Ганадыны да ачды.
Пишијин көзү јанды,
Резин кими узанды.
Бу вахт гоча бир бағбан,

Пишији говду бағдан.
Чүчә чох разы галды,
Раһатча нәфәс алды.
Јенә дә кәзә-кәзә,
Кәлиб чыхды бир дүзә.
Каһ дурду,
каһ јүјүрдү,
Бирдән,
аман... нә көрдү?!
Башынын үстә көлкә:
Дашдыр, гајадыр бәлкә?!
Кәлир гапгара бир шеј,
Аһа көрдү, лејдир, леј.
Чумур, јердән гопарсын,
Ону көјә апарсын.
Каһ ора гачды чүчә,
Каһ бура гачды чүчә.
О, һалдан-һала дүшдү,
Јумаг кими бүзүшдү.
Бу вахт
бир ит јүјүрдү,
— һам... һам...
Елә ки, һүрдү,
Кери дөнүб кетди леј,
Узаглашды, итди леј.
Севинчдән ганад ачды,
Чүчә мешәјә гачды.
Мешә кәлди хошуна,
Чыхды ағач башына.
Будаглардан сүрүшдү,
Дар бир чығыра дүшдү.
Гачды,
һоппанды чүчә,

Бирдән даjанды чүчә.
Бахды ки,
чаггал кәлир,
Көрсә ону тутачаг,
Тикә кими удачаг.
Аман, инди нә етсин,
Һараjа гачыб кетсин?!
Нәфәс алыб дәриндән,
Тәрпәнмәди jериндән.
Чаггал кәлирди бирбаш,
Үстүнә
jаваш-jаваш.
Од кечирди чанындан,
Чаггал өтдү jанындан.
Нәфәс алды о, раһат,
Jенә ачды гол-ганад.
Мешәдән чыхды тамам,
Көрдү ки, дүшүр ахшам.
Көjүн үзү тутулду,
Һава бәрк соjуг олду.
Jаман үшүдү чүчә,
Jағыша дүшдү чүчә.
Соjугдан тир-тир әсди,
Гачыб һинә тәләсди.
Елә ки, кәлди чатды,
Дәрһал өзүнү атды
Анасынын үстүнә,
Ағлады дөнә-дөнә.
Чүчәни алды ана
Ганадынын алтына.
Чох раһат олду инди,
Бирчә анда исинди.
О, унутду һәр шеjи,

Һәм пишији, һәм леји.
Деди:—Бир дә гачмарам,
Һиндән узаглашмарам.
Һәр горхуну унутду,
Чүчәни јуху тутду.

ГЫЗ ВӘ КҮНӘШ

— Күнәшә бах, аj ана,
Енибдир дағ башына.
Кетсәм она чатарам?!
— Чатарсан!
Әлләрими узатсам
Мән күнәши тутарам?!
— Тутарсан!
— Eh, нәдәнсә горхурам
Мән бир аз...
Тутсам әкәр күнәши
Партламазмы шар кими?!
— Партламаз!

ДАҒЛАРДА ШӘҺӘР

Шосе јоллары
Галхыр јухары.
Балача бир гыз
Кедир машында.
Гызыл, гырмызы
Ленти башында.
Дејир:—Ана, бах,
Нә учадыр даҒ!
Дөнүб аҒ јелә
ДаҒын дөшүјлә
Бир гатар кедир,
Нә сүр'әтлидир!
АҒ тәкәрләри,
Титрәдир јери.

ДаҒын јоллары,
Галхыр јухары.
Машын елә бил
Учур көјләрә,
Ачылыр саҒда
Көзәл мәнзәрә.
Учур булудлар,
Әл атсан, чатар.

Көрүнүр шәһәр,
Аҕаппаг евләр.
— Ана, о нәдир,
Һавада кедир?
— Хырда вагонлар!
Гызым, филизлә
Долудур онлар.
— Бәс кедир һара?!
— Бах, о даҕлара!
Бир көр нә олду!
Гопду курултү,
Гулаг тутулду.
— Учур, гаја, даҕ,
Ана, гајыдаг...
— Горхма, а шејтан,
Даҕы партладан
Мә'дәнчиләрдир.
Бу Дашкәсәндир,
Јени шәһәрдир!
Орда фәһләләр
Јорулдум демир.
Јарыб даҕлары,
Чыхардыр дәмир.

Галхыр машында
Даҕа, Јадикар.
Даҕлар башында
Көзәл шәһәр вар!

ГАПЫЧЫ

Гапыја кәлән топу
Дәрһал гајтарыр кери.
Топу өзү атанда
Хоруз кими дајаныр.
Топ гапыја чатанда
Пишик кими тулланыр.
Топу елә изләјир,
Каһ дурур, каһ әјилир,
Башы үстдән гуш учур
О гушу да топ билир.
Елә чәлд тутур топу,
Тутур бир шимшәк кими,
Топ буҹагдан кәләндә
Сычрајыр пәләнк кими.
Лап вахтында сычрајыб
Топу һавада гапыр.
Ојун гуртарыр... Анҹаг
Кечилмәз галыр гапы!

ДОСТЛУГ ГАТАРЫ

Узагдан бизим елә
Достлуг гатары кәлир,
Гатарда ушагларын
Әзиз достлары кәлир.
Вағзала күл-чичәклә
Ахыр нә гәдәр адам.
Чај кими ашыб дашыр
Перронларда издиһам.
Севил дә һәјәчанла
Чумур о јан-бу јана.
Кәлир бу күн јанына
Әзиз досту Оксана.
Һәлә гызлар јахындан
Көрмәјиб бир-бирини,
Ачыблар китаб кими
Анчаг үрәкләрини.
Кирир вағзала бирдән,
Кирир достлуг гатары.
Гатарда ушагларын
Кәлир әзиз достлары!
Пәнчәрәдән, перрондан
Тотуг әлләр узаныр,
Тәкчә әлләр јох, һәм дә
Әлван күлләр узаныр.
Ахыр севинч далғасы,

Һәр тәрәф ашыб-дашыр.
Достлар ләпәләр кими
Өпүшүр, гучаглашыр.
Севил тутур бачытәк
Оксананын әлиндән.
Кәлиб сары сачлы гыз
Украјна елиндән.
Нәғмәләр дејә-дејә
Һамы верир әл-әлә,
Бағлардан, күчәләрдән
Кечирләр күлә-күлә.
Бакыја гатар кәлиб,
Гатарда достлар кәлиб.
Бу гатарын кәлиши
Бир бајрама чеврилиб.

АҒ ДӘНИЗДӘ БИР КӘМИ

Һара бахырсанса бах,
Бөјүк дәниз ағаппаг!
Дәниздә гаја кими
Үзүб кедир бир кәми.
Күләр үзлү, меһрибан
Чаван гыздыр капитан.
Бурда нә гасырға вар,
Нә су, нә дә далға вар.
Һәр јан памбыг, гартәк аҒ,
Ачылыр сачаг-сачаг.
Бәзәк верир бу јерә,
Бәнзәјир аҒ күлләрә.
Машынын од әлләри,
Дәрир бу аҒ күлләри.
Үзүр ахшама кими
АҒ дәниздә бир кәми!

JAF, JAFЫШ!

Чәмән јашыл,
бағ јашыл,
Јағ, јағыш,
шырыл-шырыл.
Мирвари дамлаларын,
Гачыртсын адамлары.
Чимсин јашыл будаглар,
Фәрәһләнсин ушаглар.
Гој чәтирләр ачылсын,
Тәзә әтир сачылсын.
Тәмизлә
көјү, јери,
Чана кәтир чөлләри.
Чох истидир
јај, јағыш!
Ара вермә,
јағ, јағыш!
Сәрин, јағыш,
ағ јағыш!
Шырыл-шырыл
ах, јағыш!
Биз көрәк
сулар шыр-шыр,
Дағда, дашда, јамачда,
Сел кими ашыр-дашыр.

Јағ

шән-шән,
јај јағышы,

Аш,
даш,
јағ
јахшы-јахшы!

БУЛДОЗЕР

Күндүз-кечә
Ишләдикчә
Бир булдозер,
Титрәjир jер.
Кaһ дajаныр,
Кaһ фырланыр.
Гаршысына
Торпаг долур;
Чохалдыгча
Тәпә олур.
Машын кедир
Кaһ ирәли,
Кaһ да кери.
Канал чәкиб
Газыр jери.
Бир гыз кәлир,
Бахыр она;
Нәрилдәjән
Бу машына.
Булдозерчи
Гардашыдыр,
Күчлү олмаг
Нә jахшыдыр!

КҮНӘШИН НӘҒМӘСИ ВАР...

Күнәшин нәғмәси вар:
Шүа-шүа ишыглар.
Бу од рәнкли нәғмәни
Севир бүтүн ушаглар.
Нәғмә кими јајылан
Һәр шәфәг бир инчидир,
Ушагларын күлүшү,
Фәрәһи, севинчидир.
Гызылкүлә чеврилир
Үзүндә, јанағында,
Нәғмә олуб сәсләнир
Гәлбиндә, додағында.
Тәбәссүмә чеврилән
Бу шәфәгләр көзәлдир,
Һөрә-һөрә ушаглар
Гызыл чәләнк дүзәлдир.
Бүтүн дүнја ешидир
Балаларын сәсини.
Онлар үчүн охујур
Күнәш өз нәғмәсини.

КҮНДҮЗ ГОЧАГ, АХШАМ ГОРХАГ

— Мән пәләнкәм, мән ширәм,
Әлимдә гылынч, галхан,
Күндүз дејирди Елхан:
Мән һеч кәсдән горхмурам
Елә ки, ахшам чағы,
Һазырланды јатағы,
Ағлајыб деди Елхан:
— Тәк јатмаға горхурам.

НАҒЫЛ ДАНЫШЫР...

О чағырыр јаңына
Балача ушаглары,
Дүзүр чарпајы үстә
Бир-бир ојунчаглары.

Дејир:—Ојунчагларым,
Ај бачым, ај гардашым,
Нағыл охумушам мән,
Кәлин, сизә данышым.

Арам-арам отаға
Јајылыр гызын сәси,
Бир дә көрүр ки, она
Гулаг асыр нәнәси!

КҮСМҮШӘМ

Биз ојнајанда топла
Күсмүшәм Топланымдан.
Анчаг јенә бу Топлан
Чыхыб кетмир јанымдан.

Чилдини дәјишсә дә...

Бир күн чаггал,
Үзүнә тахды саггал,
Гојду
Башына ағ,
Узун, дәјирми папаг.
Кејди көјнәк,
Көзүнә дә
Кечирди јашыл ејнәк.
Чох севинди:
— Танынмаз олдум инди.
Тојуг, чүчә,
Кимлијими билинчә
Арам-арам,
Үч-дөрдүнү тутарам.
Чыхды кәндә,
Ловға-ловға кәзәндә
Чил-чил бир фәрә көрдү,
Чәлд
үстүнә јүјүрдү.
Шығыды
илдырымтәк,
Бу заман
Көзүндән дүшдү ејнәк,
Башындан да папағы,

Даша дәјди ајағы.
Бир дә көрдү
Колда галыб саггалы.
Итләр чумуб
Кәнддән говур чаггалы.
Она бир дејән кәрәк
А чаггал,
Ахы дәјишмәз сәни
Ејнәк, папаг вә саггал!

ЧӘЈИРТКӘ ВӘ ГУРБАҒА

Ришхәндлә гојду лаға
Чәјирткәни гурбаға:
— Бир сүмүк, бир дәрисән,
Нә олар,
дүз јерисән!
— Јол кетсәм дә һәр јана,
Мән һоппана-һоппана
Шикајәтим јох јенә.
Бәлкә дүз јеримәји
Өјрәдәсән сән мәнә?!
Гурбаға һоппанараг
Елә ки, дүшдү көлә—
Бахды онун далынча
Чәјирткә күлә-күлә.

ЈЕМИШ

Бир јемиш вар: сапсары,
Үстүндә нахышлары.
Јарысы торпаг үстә,
Јарысы јарпаг үстә.
Јахын тутсан бычағы,
Чатлар онун додағы.
Сүсән дәрмир јемиши,
Она бахмагдыр иши.
Дејир:—һәлә гој галсын,
Јахшы-јахшы саралсын.
— Сүсән...
јемиши дәр,
кәс!
— Она дәјмәсин һеч кәс.
— Бах, јетишиб
јемишин.
— Гој лап јахшы јетишсин.
Бир күн кәлди бостана
Нә көрдү?!
Јохдур јемиш.
Сәһәр-сәһәр
бир дана
Сән демә, ону јемиш.

ЈАСӘМӘНИМ

Сәнсән мәним,
Көзәл-көјчәк
Јасәмәним.
Пәнчәрәмин
Лап јанында,
Бир јашымда
Әкиб әмим,
Инди јаша
Долмусан сән,
Бөјүк ағач
Олмусан сән.
Әлим чатыр
Јарпағына,
Әлим чатыр
Будағына.
Бә'зән исә
Бир дост кими,
Сән дөјүрсән
Пәнчәрәми.
Мај ајында,
Ад күнүмдә,
Күл ачырсан
Шад күнүмдә.
Бу чичәкләр
Салхым-салхым,

Күл гохуjур
Солум-сағым.
Көзәл-көjчәк
Jасәмәним,
Jасәмәндир
Адым мәним.
Ән jахынын,
Достун мәнәм.
Ахы мән дә
Jасәмәнәм.

КӨК

— Көзәл довшан,
Әкәр дојсан,
Вер једијин көкдән мәнә,
— Нә дедин, нә?!
Буна разы олмарам мән,
Ахы көкдән дојмарам мән.

НАҒЫЛЛЫ САһИЛ

Көзәл олур һәр фәсил
Бизим нағыллы саһил.
Нә вахт десән гонаг кәл,
Бура көзәлдир көзәл.
Бир тәрәфи Хәзәрдир,
Бир тәрәфи шәһәрдир.
Бә'зән елә көрүнүр,
Дејирсән ки, көрпүдүр.
Саһил бир мејдан кими,
Саһил хијабан кими.
Кәз, долан башдан-баша,
Һәр јаны бир тамаша.
Кичик-кичик чәмәнләр,
Чичәкли Јасәмәнләр.
Фәвварәләр—ағаппаг,
Дамчылар сәрин, парлаг...
Сулар галхыр көјләрә,
Сонра төкүлүр јерә.
Елә ки, ишыг јаныр,
Мин бир рәнкә бојаныр.
Каһ ағ көбәләк олур,
Каһ сары чичәк олур.
Кәл, ахшам кәмијә мин,
Үз гојнунда дәнизин.
Көзәл, нағыллы саһил,

Санырсан, саһил дејил.
Чилчыраға бүрүнәр,
Мин бир рәнкдә көрүнәр.
О саһил ишыглары:
Көј, гырмызы, ағ, сары.
Бир-биринә гарышар,
Көј гуршағына охшар.
Көзәл олур һәр фәсил,
Бизим нағыллы саһил!

ИЛК ДӘФӘ

Сүсән китаб охуjур
Бу күн сәһәрдән бәри,
Көрүн нечә таныjыр
Бирчә-бирчә һәрфләри.

Көзләри ишыгланыр,
Гәлбиндә севинч дуjур.
Ахы илк дәфәдир ки,
Өзү китаб охуjур.

Елә ки охуjур о,
Чәтин, тәзә бир сөзү,
Тез бахыр анасына,
Севинчдән jаныр үзү.

Охуjур һеча-һеча,
Охуjур сәтир-сәтир.
Дејир:—Ана чан, мәнә
Тәзә китаблар кәтир!

ҮШҮЈҮРӘМ...

Јумуртадан чыхды чүчә,
Дөрд тәрәфә бахды чүчә.
— Үшүјүрәм... һава бузтәк,
Евим учуб... аман... көмәк...
Ана тојуг күлдү она,
Тезчә,
Әтчәбала
көрпәсини
Алды исти гучағына.

МЕһРИБАН

Онун ады Меһрибан,
Онун өзү меһрибан.
Атасы ишләјәндә
Бојнуну гучаглајар.
Голларыны чәкмәдән
Бах, беләчә сахлајар.
Елә ширин дили вар,
Јумшаг, исти әли вар.
Балача ушагларын
Башына чәкәр тумар.
Һамыјла гучаглашар,
Севинчдән ашар, дашар.
Онун ады Меһрибан,
Онун өзү меһрибан.

ШӘЛАЛӘ

Һәм кечә, һәм күндүз, ахырсан,
Салланан, ағаран чығырсан.
Бәлкә дә
сәнсән көj гуршағы,
Енибсән дағлардан ашағы?
Бир думан, бир булуд кимисән,
Ачылан парашүт кимисән.
Гүввәтлә чырпылыб дағ-даша,
Аз галыр, һәр дамлан нур сача.
Ахырсан сүд кими ағаппаг,
Чичәклә бәзәнир бағча-бағ!
Ағ түлә бәнзәрсән, шәлалә,
Дағлары бәзәрсән, шәлалә!

ПОЕМАЛАР

СТЈОПА ДАЈЫ БАҚЫЈА КӘЛИБ

Ганадлы,
шимшәк атлы
Хәбәрә бах, хәбәрә.
Јајылыб ишыг кими
Издиһамлы,
бүсатлы
Бизим доғма шәһәрә.
Буну гардаш
гардаша
Дост
достуна дејибдир,
Севинчиндән ушаглар
Бир-биринә
дәјибдир.
— Ахы нә олуб,
нә вар?!
Блкә кәлиб гонаглар?!
Ушаглар һај верәрәк
Бир-биринин сәсинә,
Кедирләр
ахын-ахын
Нефчиләр күчәсинә.

Одур,
саһил булвары,
Тутмајыр ушаглары.
Ким издиһам көрүбдүр.
Белә издиһам кими?!
Севинч,
шәнлик,
нәғмә вар
Шәһәрдә
бајрам кими.
Издиһамдан
бу заман
Меһрибан сәс јүксәлир:
— Ушаглар, Москвадан
Стјопа дајы кәлир...
— Стјопа дајы кимдир,
Шаирдир, ја һәкимдир?!
Бири чыхыр ирәли,
Көјә галхыр сағ әли.
О, Стјопа дајыны
Ушаглара таныдыр.
Сөјләјир ки, Степан
Китаб гәһрәманыдыр.
— Таныјырыг биз ону,
— Тәкчә биз јох, таныјыр
Бүтүн өлкәмиз ону...
— Бәс һаны,
— Һаны,
— Һаны
О китаб гәһрәманы?
Бирдән сәс-күј јүксәлир,
Уча бир киши кәлир.
Чијинләри гајадыр,

Сачы, бығы гарадыр.
Онун боју-бухуну,
Һејран гојур чохуну.
Енли күрәји вардыр,
Кәлән санки чинардыр.
Издиһам ашыб-дашыр,
Ушаглар пычылдашыр:
— Бу Степан дајыдыр,
Нә меһрибан дајыдыр.
— Нечә аддым атыр о,
— Көрүн, нә учадыр о.
Пәһләвандыр елә бил,
Гәһрәмандыр елә бил.
— Бығлары нә узундур.
— Бәс нијә сары дејил?!
— Үзү дә гапгарадыр,
— Көзү дә гапгарадыр.
— Степана охшамыр,
— Јох һеч, она охшамыр.
Бу вахт һирсләнир бир гыз:
— Сиз нә данышырсыныз?!
Јә'ни бизи алдадыр,
О, Стјопа дајыдыр!
Бахын, онун өзүдүр,
Онун гашы, көзүдүр.
Һамы дајаныб сәф-сәф,
Ушаглардыр һәр тәрәф...
Бирдән динир издиһам:
— Стјопа дајы, салам!
Киши һејрәтлә бахыр,
Бахыр, һөрмәтлә, бахыр.
Тәкрар едир издиһам:
— Стјопа дајы, салам!

О, меһрибан-меһрибан
Әлләрини узадыр:
— Нә дединиз... Степан?
Мәним адым Мусадыр.
Гопур күрултулу сәс:
— Јох, јох, бу ола билмәз.
— Әкәр белә олмаса,
Јалан данышмаз Муса...
Мән дағлардан кәлмишәм,
Узаглардан кәлмишәм.
Јалан демәк олармы,
Ај ушаглар, инанын,
Јә'ни охшары вармы,
Мәнимлә Степанын?
Күлә-күлә ушаглар,
Бәркдән гышгырыр:—вар, вар.
Бәлкә гоһумсунуз сиз,
Бәлкә дә доғма гардаш?!
Муса дајы күләрәк
Сөјләјир:—Динләјиниз,
Степан мәнә јолдаш,
Степан мәнә сирдаш.
Чәбһәдә көрүшмүшүк,
Јанашы дөјүшмүшүк.
Бир олубдур бојумуз,
Тәкчә бојумузму?
Јох,
Чөрәјимиз, сујумуз!
Бир сырада дурмушуг,
Нечә дүшмән вурмушуг.
Достум олуб Степан,
Достум олуб һәр заман!
Тез-тез јада салырам,

Ондан мәктуб алырам.
Москвада, сәркидә,
Раст кәлдим о икидә.
Гардаш кими көрүшдүк,
Гучаглашдыг, өпүшдүк.
Јазыб бир шаир ондан,
Көзәл, мәзәли дастан.
Бу мә'налы әсәрдән
Сиз ки хәбәрдарсыныз.
Буна көрә дә мәни
Она охшадырсыныз.
Сизә шад хәбәр верим,
Ај ушаглар, бир аја,
Бизим Стјопа дајы
Кәләчәкдир Бакыја...
Шән сәсләр, уғултулар
Издиһамы долашды,
Ушагларын севинчи,
Фәрәһи ашды-дашды.
Муса дајы онлара
Дағлардан сөһбәт ачды.

*

Күнәш Бакыја ениб,
Шәһәр јенә бәзәниб,
Көзәл бир һава вардыр,
Һара бахырсан ишыг...
Күл кими балалардыр
Күчәләрә јарашыг...
Адамлар интизарла
Ејванлардан бојланыр.
Һамы кедир вүгарла,
Үзләрдә севинч јаныр.

Бизим Бакыја бу күн
Әзиз бир гонаг кәлир.
Гонағы көрмәк үчүн
Нә гәдәр ушаг кәлир!
Һамы күчәјә чыхыб,
Күлүр оғлан, күлүр гыз.
Санки ајаға галхыб
Бизим доғма Бакымыз.
Далғаланыр издиһам,
Бу заман сәс јүксәлир:
— Муса дајыјла биркә
Стјопа дајы кәлир!
Кәлир ики баһадыр,
Кәлир гоша чинартәк.
Вүгарлы аддым атыр,
Әлләриндә күл-чичәк.
Тутур кениш мејданы
Ушаглар дәстә-дәстә.
Степан бир оғланы
Алыр голлары үстә.
Галдырыр лап јухары,
Оғлан күлүб әл чалыр...
— Салам, Стјопа дајы,
Дејә сәсләр учалыр...
— Салам, ушаглар, салам!
Ашыб дашыр издиһам.
Муса дајы чијнинә
Алыр кичик бир гызы.
Достујла биркә јенә
О, кәзир Бакымызы.
Кечәндә күчәләри,
Кечәндә мејданлары,
Һамы севинч ичиндә.

Гаршылајыр онлары.
Хош әтир јајылырды
Көзәл,
нурлу һавадан.
Севинирди ушаглар,
Чүнки Стјопа дајы
Кәлмишди чох узагдан,
Кәлмишди Москвадан!

ТАКСИ СҮРҮЧҮСҮ

Ej балача jолдашым,
Әзиз достум, танышым,
Кәлин, сизә ишимдән,
Һәjатымдан данышым.
Үстүндә машынымын
Нахыш вар: дама-дама,
Һазыр даjанмышам мән,
Лазымам һәр адама!
Аз галыр ки, һамыjа
«—Кәлин, әjләшин»—дejәм.
Шәрәфлидир вәзифәм,
Такси сүрүчүсүjәм.
Сәрнишиним олмаса
Jашыл ишығым jанар,
Әл еләсән, машыным
О дәгигә даjанар.
Һара десән апарым,
Дүрүст сөjлә үнваны,
Горхма,
әлләримдәдир
Машынымын сүканы!
Jорулмазсан һеч заман,
Бүтүн күнү кәз, долан.
Евим кими танышдыр
Мәнә һәр тин, һәр далан.

Таныјырам шәһәри
Овчумун ичи кими.
Чәтин бир иш вармыдыр
Сүрүчү иши кими?!
Сәһәр һеч ачылмајыб,
Мән исә ојанырам.
Парка кәлиб машынын
Јанында дајанырам.
Чыхырам шәһәрә мән,
Нурлу күчәләрә мән.
Көрүрәм тәк бир адам,
Јанында да чамадан.
«Такси... такси!» чағырыр
Јахынлашырам она.
— Мәни тез чатдыр, гардаш,
Тәјјарә меjданына.
Билирәм, кечикир о,
Нараһатдыр, нараһат.
Машыны илдырымтәк
Мән сүрүрәм о саат.
Машында јох, учурам
Шимшәк ганадында мән.
Тәјјарә меjданына
Чатырам вахтында мән.
Елә бу дәм сәсләнир
Машынымда телефон:
— Сифариш вар, сифариш,
Парк күчәси, нөмрә он...
Һәмин үнвана доғру
Машынымы сүрүрәм.
Монтин гәсәбәсиндә
Бу нәдир,
нә көрүрәм?!

Көрүрәм ки, бир гары:
— Ај аман, көмәк—дејир,
Јыхылыб јерә дәјир.
Һеч билмирәм нә едим
Бу ағ сачлы анаја?!
Апарырам ону мән
Дәрһал хәстәханаја.
Од кими чыхыб ордан,
Јелә дөнүб әсирәм,
Телефонла верилән
Үнвана тәләсирәм.
Бах, бу да һәмин үнван,
Дајаныб көзләјирәм.
Јахынлашыр бир чаван,
— Бујур, әјләш—дејирәм.
Үзүнә бахан кими
Таныјырам мән ону;
«Нефтчи» командасынын
Көзәл ојунчусуну.
Фәһлә минир машына,
Мүһәндис,
ме'мар минир.
Нә сајым, бирми, үчмү,
Шаир, бәстәкар минир.
Өзбәк, гырғыз, ермәни,
Бүтүн гонаглар минир.
Будур, рус гызы дејир:
— Көстәр мәнә шәһәри.
Көрмәк истәјирәм мән
Бу шәһәрдә һәр јери.
Дејирәм, көзүм үстә,
Гонагсан, үрәјиндән

Нә кечирсә, де, истә.
— Нә билдин ки, гонағам?!
— Көрән кими билмишәм...
Јахшы, һардансыныз сиз?!
— Ленинграддан кәлмишәм.
— Бахын, бу Илич бағы,
Бу һөкумәт бинасы.
Бу да Хәзәрдир, Хәзәр,
Бакымызын ајнасы.
О Натәван һејкәли,
О Низами һејкәли,
О да ки, азадлыға
Чыхан елләр көзәли.
Бу тарих музејидир,
Бу Низами музеји,
Көстәрирәм шәһәрдә
Көзәл нә вар һәр шеји.
Бу да Ичәри шәһәр,
Дәһлиз кими күчәләр.
Кечидә бах, кечидә,
Имарәтә, мәсчидә.
Ширваншаһлар сарајы,
Әзәмәтли бир гала.
Гыз бахыр, көјә учур,
Севинчиндән аз гала
— Бах, бу да бизим Бајыл...
Көр нә гәдәр буруг вар,
Орду кими дәнизә
Аддымлајыр буруглар.
Үнванымы алыр гыз,
Мәндән разы галыр гыз:
— Ја пајыз, ја гышда сиз,
Бизә гонаг кәлиниз.

Кәрәк бир сөз дә дејәм,
Мән дә Ленинградда
Такси сүрүчүсүјәм.
— Нә јахшы, онда һөкмән,
Гонағын оларам мән!

Машыныма миндириб
Ушаглары бир дәфә
Кәздирирәм шәһәрдә,
Кедирәм һәр тәрәфә.
Кәлиб Дағүстү парка,
Ән уча,
Һүндүр јерә—
Дејирәм:
— Инди бурдан
Дүшүн, бахын шәһәрә.
Һејран-һејран Бакыја
Онлар бахыр бу јердән.
Дағдан дејил,
елә бил
Бахырлар тәјјарәдән.
Бурдан Хәзәр көрүнүр,
Бүтүн шәһәр көрүнүр.
Севирәм сакит, көзәл
Бакы кечәләрини,
Кечирәм аста-аста
Нурлу күчәләрини.
Гәфилдән јағыш јағыр,
Күчәдән сел-су ахыр.
Бу вахт ики ушагла
Бир гадыны көрүрәм.
Машыны јаваш-јаваш
Јанларына сүрүрәм.

Елә ки, машын дурур,
Шишман, күчлү бир киши
Чәлд машына отурур.
Дејирәм ки, јох, олмаз
Гардаш дүшүн ашағы.
Мәкәр көрмәдинизми,
Сиз о ики ушағы?!
Ушаглар севинирләр,
Чәлд машына минирләр:
— Ана, тез ол, ана, мин,
— Һә, балача, де, сәни,
Һара апарсын әмин?
Балача оғлан күлүр:
— Евимизә сүр, дејә
Бөјүк оғлан дилләнир:
— Әми, сүрүн Кешләјә.
Балачанын белиндә
Әскәр кәмәри вардыр,
Кәмәриндән салланан
Тахта хәнчәри вардыр.
Әлләрини узадыр
Тез-тез сүкана сары,
Чәкилмәјир үзүмдән
О дәчәл бахышлары.
Бөјүк оғлан дә мәнә
Һәрдән һөрмәтлә бахыр.
Јағыш һәлә кәсмәјир,
Јенә шырһашыр јағыр...

Таксидә сүрүчүјәм,
Адым Јагубдур мәним.
Ән јахшы сәрнишинләр
Достум олубдур мәним.

Кәзирәм каһ күләкдә,
Каһ јағыш, каһ гарда мән.
Кечирирәм өмрүмү
Елә бу јолларда мән.
Нечә гәсәбә варса
Мәнә танышдыр онлар,
Бүтүн кәндләр, күчәләр,
Бүтүн микрорајонлар.
Мән кедирәм Разинә,
Һөвсана, Әмирчана.
Чохлу јоллар узаныр
Һәр тәрәфә, һәр јана.

Кедирәм һәм завода,
Һәм фабрикә, мәктәбә.
Фәрги јох, ја шәһәрдир,
Ја кәнддир, ја гәсәбә,
Мәнә хәбәр көндәрин,
Ја да сифариш верин.
Јеринизи биләрәм,
Кечикмәдән кәләрәм.
Сиз дә олун сәрнишин.
Машыныма әјләшин.
Һара олса сүрәрәм,
Тәкчә дејин үнваны,
Билин, әлләримдәдир,
Машынымын сүканы.
Меһрибаным, әзизим,
Мәним јахын танышым,
Узаг достум, јолдашым,
Сизиндир, анчаг сизин,
Мәним сүрдүјүм машын,
Мәним сүрдүјүм машын!

СЕҺРЛИ МАШЫН, СҮСӘН ВӘ ТОПЛАН

Көjдә сүзән,
Jердә кәзән,
Суда үзән
Бир машына минди Сүсән.
Ону сүрдү,
бир дә көрдү
Архасынча
Топлан һүрдү:
— Һам-һам, һам-һам...
Сәнсиз бурда тәк галмарам.
— Кәл, Топланым,
Көзүм-чаным.
Тез ол, кәл мин,
Ахы вахтым јохдур мәним.
Чох севинди,
Топлан минди,
Бу машында
Һәр икиси кедир инди.

*

Һава хошдур, һава тәмиз,
Нә көзәлдир саһил, дәниз.
Бакы гәдим, бөјүк шәһәр,

Күзкүсүдүр мави Хәзәр.
Һәм шәһәри,
Һәм Хәзәри
Саһил бәзәр.
Һәр тәрәфдә күл-чичәкләр,
Фырлангычлар, јелләнчәкләр.
Фәвварәләр
Хатырладыр занбаглары,
Суја дүшүр
Сөјүдләрин будаглары.
Машына бах,
Топлана бах,
О машындан
Салланыбдыр ајаглары,
Довшан кими
Димдик дуруб гулаглары.
Ловға-ловға
Јаман дартыр өзүнү о,
Ушаглардан
Чәкә билмир көзүнү о,
Ојнадыгча бир гыз топла,
Бирдән дәјди топ Топлана,
Һамы бахыб күлдү она.
Ашды Топлан,
Сонра дуруб гачды Топлан.
— Һам-һам, һам-һам...
Дајан, Сүсән... јорулурам...
Һам.. һам...
Кетди машын, гачды Топлан,
— Һам... һам...
Сүсән, дајан... Сүсән, дајан...
Машын дурду,
Топлан гачыб,

Она чатыб,
Чәлд отурду,
— Аj Топланым,
Көзүм-чаным,
Адам һеч вахт кери галмаз,
Белә олмаз, белә олмаз.
Кәлиб кечди автогатар...
— Салам, Сүсән...
— Салам, Топлан...
Әл етдиләр шән ушаглар.
Бу вахт бирдән
Машын jердән
Көjә галхды,
Һамы бахды
Һәм һejрәтлә,
Һәм дәһшәтлә...
Аһ, бу нәдир,
Мө'чүзәдир!
Санки гушду,
Ганад ачыб машын учду.
Әввәл Топлан
Горхду jаман:
— Һам... Һам...
Аман...
Jыхылырам...
Сүсән:—Горхма—деди она—
Бах, һәр jана,
Бах, завода,
Бачасындан галхан ода,
Бах, jоллара, чәмәнләрә,
Бах, кәндләрә, мә'дәнләрә...
Һejран-һejран
Бахды Топлан.

Гәсәбәләр,
Боз тәпәләр...
Кениш чөлләр,
Хырда көлләр,
Јоллар, бағлар,
Кедән гатар...
Тәзәләшиб,
Көзәлләшиб
Гәдим гала.
Даим јаныр,
Аловланыр
Бурда көзәл,
Кур бир мәш'әл!
Топлан бахды јерә сары,
Көрдү бурда
Чәркә-чәркә дүзүлүбдүр
Јашыл зејтун ағачлары.
О, гышгырды бирдән-бирә:
— Енәк јерә, енәк јерә...
Сahилләри доғма билиб,
Көј далғалар ахыб кәлиб.
Бирдән итиб,
Јох, чеврилиб,
Ағач олуб, зејтун олуб,
Һамы бахыб мәфтун олуб!
Бир ағача чыхды Сүсән.
Зејтунлары јығды Сүсән.
Јашыл будаг силкәләнди,
Хырда гозтәк
Зејтунлары сәпәләнди.
— Тап... тап... тап-тап...
— Топлан,
Онлары јығ, онлары тап,

Тап- тап...
Бир нечәси дәјди она,
Каһ үзүнә, каһ бурнуна.
Зејтунларын архасынча
Гачды Топлан,
Бә'зисини һавадача
Гапды Топлан,
Кәзиб бир-бир һамысыны
Тапды Топлан.

*

Кетди машын,
Узагларда итди машын.
Ағачларда
Һејва галыр: сары-сары,
Нә көзәлдир
Бизим саһил гајалары.
Бир гаја вар: суда итиб,
Бир гајада ағач битиб.
Далға кәлир, далға ашыр,
О ағачла гучаглашыр.
Бәс бу нәдир,
Машын кетмир.
Јатыб гума,
Батыб гума.
Бу гызыл гум:—инчә, нарын,
Јараныбдыр
Зәррәсиндән далғаларын.
— Дүш, ај Топлан,
Дүш машындан.
Көмәк елә,
Кәл, итәлә.
— һам-һам... һам-һам...

Бачармырам.
Машын бирдән
Галхды јердән,
Учду јенә
Көј үзүнә.
Далғаларын арасында
Чәмән кими кичик ада...
Бу адада һејванлар вар,
Мараллар вар, чејранлар вар.
Учду онлар шәргә сары,
Будур, бөјүк Нефт дашлары.
Бизим Топлан
Көрән заман
Бир уча нефт буруғуну,
— Ehej... — дејиб,
Һејрәт едиб
Дик галдырды гуjруғуну...
Кәлләчархда дуран фәһлә,
Күлә-күлә
Әл узатды «тәjjарәjә»
Кәпәнәк тәк тутду ону,
— Дүшүн—дејә,
— Һам-һам... һам-һам...
— Әми, салам.
Һәм газмачы, һәм дә уста,
Көрдүләр ки, jухарыдан
Аста-аста
Дүшүр Сүсән, дүшүр Топлан!
Онлар бура нечә кәлиб,
Сәһәр кәлиб, кечә кәлиб?!
Бирдән Топлан дөндү кери
Дүшә билмир
Ахы дәмир пилләләри!

— Аман
Топлан!
Јыхыларсан,
Мөһкәм дајан!
Јүјүрдүләр,
Топланы чәлд көтүрдүләр.
Пилләләрдән
Дејиб, күлүб,
Ону өпүб
Бир-бириңә өтүрдүләр.
Елеватор енди, галхды,
Сүсән бахды,
Топлан бахды.
— Сағ ол—дејиб дөнә-дөнә,
Јол кетдиләр онлар јенә.
Дәниз, шәһәр,
Евләр, чәнләр.
Чичәкләр вар,
Дибчәкләр вар.
Кедир машын,
Кедир гатар.
Сулар сачтәк буруг-буруг,
Һәр јан буруг, һәр јан буруг.
— Гәшәнк Топлан,
Сән дејәсән јорулмусан?!
— Һам-һам... һам-һам...
Јорулмушам.
Сүсән күлдү:—Учаг, дејә,
Јенә ганад ачаг, дејә.
Санки гушду,
Машын учду.
Көрүнәндә Бакы бирдән,
Топлан күлүб галхды јердән.

Бахды она,
Машын әсди
Кah о јана, кah бу јана.
Бу вахт, аман,
Дүз дәнизә дүшдү Топлан.
Гызы ғорху, дәһшәт алды,
Јерә салды
Ч̣әлд машыны,
Ахы јолдаш
Дарда гојмаз јолдашыны.
Суја елә дүшдү машын,
Гајыг олуб, үздү машын.
Топлан судан чыхды үзә,
Үзә-үзә
Һараj салды:
— Һам-һам... һам-һам...
Боғулурам.
Гајыг јарыб далғалары,
Үздү, үздү она сары.
— Гүввә топла,
Горхма, Топлан.
Бах, чатырам,
Буjур, һоппан.
Әлини вер,
Һә, бах белә.
Көрүшдүләр
Күлә-күлә.
Гајыг үздү илдырымтәк,
Бакы бөjүк... Бакы гәшәнк...
Учалырды пиллә-пиллә,
Көjдәләнләр... гала... ғүллә...
Һеjран-һеjран
Бахды Сүсән, бахды Төплан.

Ахшам олду,
Лалә долду
Чилчыраглы бу шәһәрә,
Гајыг чатды саһилләрә!

УСТА ДАДАШ

Мәрд инсандыр,
Уста Дадаш,

Елә бил ки,
Пәһләвандыр,
Уста Дадаш,

Әфсанәви
Гәһрәмандыр,
Уста Дадаш,

Башы елә учадыр ки,
Көјә дәјир,
Өзү елә күчлүдүр ки,
Чијни гаја,
голу дәмир!

Адымыны елә атыр,
Бу бургдан
о буруға
Ан ичиндә кедиб чатыр.
Синәси вар,
бир мејдандыр,

Ону көрән
Дејә биләр
бир асландыр!

Бығларыны елә буруб,
Гоша гылынч кими дуруб.
Ушаг кими

Меһрибандыр,
Уста Дадаш,
Өмрү-күнү бир дастандыр,
Мәрд инсандыр,
Уста Дадаш,

Дәниз, ада...
Көндәриблəр бура ону.
Кечə-күндүз
Уста газыр илк гуjуну.
Бу адада
Нə отаг, нə ишыг вардыр,
Дөрд тəрəфдə
Һараj салан далғалардыр.
Бурда суjа батырылыб,
Бурда суда jатырылыб
Jедди кəми,
Һəр кəмиләр бир ев кими.
Уста Дадаш
Бу дəниздə гуjу газыр,
Далғаларын гопардығы
Курултуjа гулаг асыр.
Бирдəн-бирə гопур һараj:
— Аман, аj-аj...
— Уста, уста,
Дүшдү балта...
О өзүнү пал-палтарлы
Атыр суjа,
Батыр суjа.
Һамы бахыр интизарла,
Елə ачы бир сојуг вар,
Һараj салыр кур далғалар.
Гачышырлар о баш, бу баш,

Гышгырырлар:
— Уста Дадаш... Уста Дадаш...
Һамы донуб горхусундан,
Елә бу вахт
Уста Дадаш чыхыр судан.
Ишә дүшүр гуjу jенә,
Балта енир лап дәринә.

Күнләр кечир...
Уста газыр илк буруғу,
Нә туфаны,
Нә далғаны,
Нә соjуғу
көрә билир.
Һәр тәрәфдә бору, бору,
Дүзүлүбдүр буруг боjу.
Буругда иш
Ағыр олур, чәтин олур,
Уста Дадаш
Әjилмәjир,
Чалышдыгча мәтин олур.
Күнләр кечир—
Каһ күләкли, каһ далғалы,
Фыртыналы,
гасырғалы.
Уста Дадаш
Көрмүр, дуjмур
Бу туфаны, бу соjуғу,
Газыр, газыр
Далғаларын гучағында
Илк буруғу!
Күнләр кечир— .

Бирдән балта
нефтә чатыр,
Далға-далға
Һәр тәрәфә хәбәр чатыр.
Дәниздә нефт!
Дәниздә нефт!
Һамы күлүр,
Севинчиндән ашыр-дашыр,
Уста Дадаш
Голларыны ача-ача,
Көзләри нур сача-сача
Фәһләләрлә гучаглашыр.

Күнләр кечди,
Илләр кечди,
Нечә ахшам, сәһәр олду.
Нефт дашлары сутун үстә
Әзәмәтли шәһәр олду.
Јаваш-јаваш
Шөһрәтләнди уста Дадаш.
Кәзди ады һәр бир јердә,
Ше'рләрдә, нәғмәләрдә.
Уста Дадаш
О күндән ки, бу дәнизә
Ајаг басды,
Әллидән чох гују газды.
Өмрү-күнү
Кәлиб кечди мин һүнәрлә,
Бағлы олду
Бу дәнизлә, бу шәһәрлә.

Јанғына бах... дәниз јаныр,
Нечә буруг аловланыр.

Јердән алов
Далға-далға ахыр көјә,
Күчләндикчә
Сүтун-сүтун галхыр көјә.
Көрүнмәјиб белә јанғын,
Кетмәк олмаз она јахын.
Ону көрүб
Јелә дөнүр уста Дадаш,
Ашыб-дашан
Селә дөнүр уста Дадаш.
Бирчә анда кәлиб чатыр,
Илдырымтәк әл-гол атыр.
Тутуб резин борулары,
Кедир, кедир
Бир од кими ода сары.
Елә бил ки,
Бүтүн дәниз әлиндәдир,
Галдырачаг,
Јанғын үстә әндәрәчәк,
Бу јанғыны
Бирчә анда сөндүрәчәк!
Гәтиҗҗәтлә,
Мәтанәтлә,
Аловлары јара-јара
Јағыш сәпир,
Лејсан сәпир аловлара.
Һејран галыр
Она јанғынсөндүрәнләр,
Дејирләр ки,
Көстәрибдир әсил һүнәр!
Онун кими икид һаны
Чәсарәтлә дејәк кәрәк:
— Уста Дадаш

Сөндүрүбдүр бу јанғыны.
О, кәмијә минән кими
Бир тәрәфә јатыр кәми.
Чоху дејир зарафатла:
— Аман, аман, батыр кәми.
Уста Дадаш
Бығларыны бура-бура,
Достларынын
Чијнинә әл вура-вура,
Күлүб дејир:
— Мәнә белә бахмајын сиз,
Һеч нә олмаз, горхмајын сиз.
Кәми кедир,
Аралыгда каһ зарафат,
Каһ нәрд, шаһмат,
Каһ дамино,
Каһ да кино...
Күләк галхыр
Көрүнәндә Нефт дашлары,
Далға чошур, далға ахыр,
Кәми енир, кәми галхыр.
Көрпүјә јан ала билмир,
Галхыр, енир,
Силкәләнир.
Далғаларын ағ әлләри
Бу кәмини атыр кери.
— Уста Дадаш көмәк елә,
Бәлкә чыхаг биз саһилә?!
Уста Дадаш кәндирләри
Елә атыр,
Елә дартыр
Дирәкләрә
Елә мөһкәм бағлајыр ки,

Көрпүнү дә
Елә мөһкәм сахлајыр ки,
Бу, горхулу олса белә
Һамы кечир
Бу көрпүдән күлә-күлә.

Туфан кәлир,
Јаман кәлир.
Галхан далға
Дөнүр даға.
Кәлир санки
Ағ әждаһа.
Ојнар далға,
Гајнар далға
Пәләнк кими чәкир нә'рә,
Каһ дүз олур, каһ да дәрә.
Бә'зән галхыр лап һүндүрә
Шәлаләтәк
ағ көрүнүр,
Нечә-нечә дағ көрүнүр!
Дәһшәт олур
Далғаларын вурушмасы,
Бир-бириҗлә тоггушмасы.
Туфан кәлир
Әсә-әсә,
Јаман кәлир
Кәсә-кәсә.
Буруг—бир дағ,
Әсир зағ-зағ...
Һәр тәрәфдән аха-аха,
Дөнүб даға,
Кәлир далға, кәлир далға!
Бир фәһләнин

Көзләриндә горху, тәлаш:
— Уста Дадаш, уста Дадаш,
Учур буруг,
Мәһв олуруг!
— Горхма, горхма—дејир уста,
Инам варды кур сәсиндә,
Далға кәлир,
Парчаланыр
Пилләләрин синәсиндә.
Дөрд тәрәфдән аха-аха,
Дөнүб даға,
Кәлир далға, кәлир далға!
Дамчылары елә атыр,
Гырма кими
Пәнчәрәјә кәлиб чатыр.
Уста Дадаш зәнк еләјир,
— Алло,—дејир,—алло,—
дејир—
Уста Гәдир, уста Гәдир...
Чаваб кәлмир, чаваб кәлмир.
О, чағырыр јенә, јенә,
Јорулмадан, дөнә-дөнә...
— Уста Гәдир, уста Гәдир.
Чаваб кәлмир, чаваб кәлмир.
Кәсилмәјир
Фыртынанын уғултусу,
Кәсилмәјир
Далғаларын куруултусу.
Башдан-баша
Дәниз елә чалхаланыр,
Кичик отаг
Бешик кими јырғаланыр.
Дөрд тәрәфдән аха-аха,

Дөнүб даға,
Кәлир далға, кәлир далға.
Үрәjиндә
Нә горху вар, нә дә тәлаш,
Досту үчүн
Нараһатдыр уста Дадаш.
Курултулар,
Уғултулар арасындан
— Гәдир, Гәдир!—чығырыр о,
Дәниз боjу
Өз достуну чағырыр о.
— Уста Гәдир, уста Гәдир!..
Чаваб кәлмир, чаваб кәлмир.
Уста Дадаш аз галыр ки,
Гача-гача,
Далғалары аша-аща,
Өз достунун буруғуна
jахынлаша.
Көзләрини чәкә билмир
пәнчәрәдән,
Бу гәрибә мәнзәрәдән.
Давам едир.
Далғаларын вурушмасы,
тоггушмасы...
Бу далғалар
Шәлаләтәк ағ көрүнүр,
Нечә-нечә дағ көрүнүр.
Бу вахт бирдән
Курултулар арасындан,
Уғултулар арасындан
Бир сәс кәлир ,
Каһ кәсилир, каһ jүксәлир.
— Гәдир, Гәдир,

Ћәркдән даныш, сәсин кәлмир,
Нечәсиниз, сөјлә, гардаш?!
— Саламатыг, уста Дадаш,
Саламатыг, уста Дадаш.
Бүтүн кечә,
Бир-бирини кечә-кечә,
Бир-биринә дәјә-дәјә,
Ћарај салыб јерә-көјә
Бу далғалар
шаһә галхыр,
чошур, ахыр!

Уста Дадаш депутатдыр,
Ордени вар, улдузу вар,
Бир аилә башчысыдыр,
Беш оғлу вар, беш гызы вар.
Чағырырлар нечә јерә,
Кечәләрә, көрүшләрә.
Бу күн исә бир бағчаја
Гонаг кәлиб.
Гәһрәманы көрмәк үчүн
Көр нә гәдәр ушаг кәлиб!
Трамвајда, автобусда
Пычылтыјла, јаваш-јаваш,
Дејирләр ки,
«Бахын, будур уста Дадаш!»

Шәфәг долу
Синәсини ачыр дәниз,
Үфүгәдәк
Узанмышдыр ачыг дәниз.
Катер кедир,
Дөврәсиндә сулар дашыр,

Узагдакы
Бир буруға јахынлашыр.
Јелләндикчә
Әјниндәки сары плаш,
Көјәртәдән
Дуруб бахыр уста Дадаш!
Кедир уста
Јенә һүнәр архасынча,
Јенә зәфәр архасынча!

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Ше'рләр

Һејкәл 3
Азәрбајчан торпағында 4
Нәғмә 5
Гызлар вә улдузлар 6
Алма бағы 7
Әлифба бајрамы 9
Гызымын суаллары 10
Газлар 11
Думан кәлди 13
Хәткеш һаны?! 14
Балача бир отагда 16
Гәрибә чәпиш 19
Бағбан 20

Гулам һаггында ше'рләр

Гулам гонаг кедәндә 21
Гуламкилә гонаг кәлир 23
Гулам чыхыр һәјәтә 25
Велосипед сүрән газ 27
Күләк әсәндә 29
Исти нәфәс 30
Гыз вә күнәш 34
Дағларда шәһәр 35
Гапычы 37
Достлуг гатары 38
Ағ дәнизда бир кәми 40
Јағ, јағыш! 41
Булдозер 43
Күнәшин нәғмәси вар 44

Күндүз гочаг, ахшам горхаг . . 45
Нағыл данышыр 46
Күсмүшәм 47
Чилдини дәјишсә дә... 48
Чәјирткә вә гурбаға 50
Јемиш 51
Јасәмәним 52
Көк 54
Нағыллы саһил 55
Илк дәфә 57
Үшүјүрәм 58
Меһрибан 59
Шәлалә 60

Поемалар

Стјопа дајы Бакыја кәлиб . . . 61
Такси сүрүчүсү 68
Сеһрли машын, Сүсән вә Топлан . 75
Уста Дадаш 84

Мехтиев Тофик Махмуд оглы

ВОПРОСЫ МОЕЙ ДОЧЕРИ

(Стихи и поэмы)

(На азербайджанском языке)

Редактору *Ә. Салаһзадә*
Рәссамы *Б. Хананјев*
Бәдии редактору *Ә. Мәммәдов*
Техники редактору *Ф. Һүсејнова*
Корректору *Д. Мәликова*

Јығылмаға верилмиш 28/VI 73-чү ил. Чапа имзаланмыш 14/VIII 73-чү ил. Кағыз форматы 70×108 1/32. Кағыз № 2. Физики ч/в. 5,9. Шәрти ч/в. 4,20. Учот нәшр. в. 3,1. ФГ 21539. Сифариш № 316. Тиражы 10 000. Гијмәти 37 гәп.

Азәрбајчан ССР Назирләр Советинин Дөвләт Нәшријјат, Полиграфија вә Китаб Тичарәти ишләри Комитәси „Кәнчлик" нәшријјаты, Бакы, Һүсү Һачыјев күчәси, 4.

Руһулла Ахундов адына мәтбәә, Бакы Фәһлә проспекти, 96.